

Modulul 11. Exemple de ateliere anti-bullying

Acest modul oferă profesorilor și personalului școlii resurse practice pentru a organiza ateliere anti-bullying captivante, care încurajează creativitatea, empatia și colaborarea în rândul elevilor.

Modulul începe prin examinarea elementelor structurale ale atelierului, apoi introduce trei activități creative anti-bullying: activitatea artistică șase pătrate, un proiect de pictură murală colaborativă și o expoziție de artă anti-bullying. Fiecare activitate este concepută pentru a implica elevii într-o reflecție semnificativă despre dinamica bullying-ului, dezvoltând în același timp abilități sociale esențiale prin expresie artistică și lucru în echipă.

**Co-funded by
the European Union**

Elemente structurale ale atelierului

Un atelier de succes începe cu mult înainte ca elevii să intre în clasă, cu o planificare atentă care abordează mai multe elemente cheie:

Definește obiective clare

Stabilește dacă scopul tău este să-i ajuți pe elevi să înțeleagă diferite tipuri de comportamente de bullying sau să le predai abilități interpersonale care să-i împuternicească să lupte împotriva bullying-ului.

Consideră profilele participanților

Numărul participanților și familiaritatea acestora cu subiectul vor dicta activitățile de inclus și durata atelierului. Așa cum sugerează Steinert (1992), ia în considerare familiaritatea participanților cu subiectul, precum și nevoile și așteptările acestora.

Creează un plan scris

Dezvoltă un plan cuprinzător care include activități, termene pentru fiecare componentă și resurse necesare (amenajarea sălii, materiale, etc.).

Atunci când conduci atelierul, începe cu un pas introductiv care oferă o perspectivă asupra subiectului și măsoară cunoștințele existente ale elevilor. Un exercițiu eficient de spargere a gheții, cum ar fi „votul orb” (Mattey et al., 2014), îi poate ajuta pe elevi să împărtășească anonim experiențe legate de bullying, deseori dezvăluind că experiențele lor sunt mai comune decât au realizat.

După stabilirea unei atmosfere sigure, conturează obiectivele principale, rămânând flexibil pentru a te adapta nevoilor elevilor. Miezul atelierului ar trebui să echilibreze transmiterea de informații cu activități practice, creând un mediu de învățare antrenant care promovează participarea colaborativă, mai degrabă decât ascultarea pasivă.

Conceperea de activități eficiente pentru atelier

Înima oricărui atelier anti-bullying de succes stă în activitățile sale. Deși extinderea cunoștințelor elevilor este esențială, atelierele ar trebui să prioritizeze participarea colaborativă în detrimentul învățării pasive. Aceasta înseamnă crearea unui echilibru între livrarea de informații și activități practice care implică elevii direct în material.

Atunci când prezentați informații, păstrați-le concise și atrăgătoare vizual. Luați în considerare utilizarea unor scurte prezentări PowerPoint cu imagini și puncte cheie, mai degrabă decât prezentări încărcate cu text. Pentru publicurile mai tinere, referințele adecvate din cultura pop pot crește angajamentul, dar autenticitatea este crucială – elevii detectează rapid lipsa de sinceritate.

Creșterea conștientizării impactului bullying-ului	Scenarii de joc de rol	Elevii joacă situații de bullying, explorând diferite perspective și efectele acestora asupra stării de spirit și bunăstării
Împuternicirea elevilor să acționeze împotriva bullying-ului	Strategii de intervenție	Demonstrarea și practicarea modalităților de a interveni ca martor pentru a sprijini victima
Stimularea gândirii critice despre dinamica de grup	Discuții în clasă	Facilitarea conversațiilor despre cauzele și efectele bullying-ului cu întrebări cheie sau scenarii ipotetice
Îmbunătățirea cooperării	Activități artistice de grup	Elevii creează opere de artă colaborative care înfățișează diferite fațete ale bullying-ului

Activitățile în grupuri mici sunt deosebit de eficiente, deoarece încurajează participarea activă a tuturor elevilor. În grupuri mai mari, mulți elevi pot adopta o atitudine pasivă, limitând eficacitatea atelierului. Pe măsură ce vă apropiați de sfârșitul atelierului, includeți o activitate de încheiere care să consolideze conceptele cheie și să orienteze elevii către obiective viitoare. Solicitarea elevilor să împărtășească o idee care descrie cel mai bine subiectul atelierului nu numai că îi implică în timpul recapitulării, dar oferă și feedback valoros asupra eficacității atelierului.

Şase pătrate - activitate artistică

Şase pătrate activitatea artistică oferă o abordare creativă pentru a ajuta elevii să reflecte asupra diferitelor aspecte ale bullying-ului, reprezentând vizual diverşi participanţi în situaţii de bullying. Această activitate încurajează empatia şi înţelegerea, permiţând elevilor să intre în diferite roluri şi să conteste stereotipurile despre cine poate fi un agresor, victimă, martor sau apărător.

Materiale necesare:

- Foi de hârtie împărţite în şase pătrate
- Două seturi de cărţi: Cărţi de rol (descriind rolurile participanţilor) şi cărţi de caracter (descriind trăsăturile fizice)
- Pătrate de carton pre-tăiate sau post-it-uri pentru a acoperi desenele între runde
- Markere, creioane colorate sau creioane cerate

De exemplu, o carte de rol ar putea citi: "Cineva care se opune bullying-ului, protejând victima sau oprind comportamentul de bullying" (apărător), în timp ce o carte de caracter ar putea descrie "O fată cu păr lung, rochie roz, ochelari aurii."

Procesul activităţii:

1. Formaţi grupuri de şase elevi
2. Fiecare grup primeşte foi de hârtie împărţite în şase pătrate şi două seturi de descrieri de cărţi
3. Elevii au 5 minute pentru a completa un pătrat urmând instrucţiunile de pe cărţile lor
4. După desen, elevii acoperă acea secţiune şi pasează foaia către dreapta lor
5. Acest proces continuă până când toate cele şase pătrate sunt completate
6. Cărţile sunt distribuite astfel încât fiecare tip de personaj ilustrează fiecare rol de participant, subliniind fluiditatea rolurilor

După completarea tuturor pătratelor, elevii dezvăluie întreaga foaie şi discută observaţiile lor. Profesorul poate facilita reflecţia cu întrebări precum:

"Cum v-aţi simţit creând fiecare rol?", "Care rol credeţi că este cel mai greu de înţeles sau de empatizat?", şi "Cum poate fiecare rol să influenţeze situaţia de bullying?"

Aceste întrebări îi ajută pe elevi să dezvolte o înţelegere mai profundă a dinamicii bullying-ului şi să conteste noţiunile preconceptuate despre cine ocupă anumite roluri.

Pictura pe perete (muralul)

Acest proiect este deosebit de valoros deoarece cere elevilor să lucreze împreună pentru un scop comun, întărind dinamica socială pozitivă în timp ce creează o instalație permanentă care continuă să inspire mult timp după încheierea activității.

Faza de planificare

Elevii încep prin a determina locația muralului, conceptul și mesajul printr-o sesiune de brainstorming facilitată de profesor, unde fiecare contribuie cu idei. Această fază inițială stabilește o bază pentru participarea incluzivă.

Dezvoltarea designului

Odată ce conceptul este clar, elevii colaborează la elementele specifice de design, asigurându-se că fiecare contribuie creativ. Această fază subliniază că contribuția fiecărui individ contează pentru rezultatul colectiv.

Pictura colaborativă

Procesul efectiv de pictură reprezintă cea mai intensivă fază colaborativă, cerând elevilor să împartă materiale, spațiu și responsabilități. Această cooperare practică dezvoltă abilități de lucru în echipă și respect reciproc.

Implicarea profesorului este crucială pe parcursul acestui proces. Cercetările lui Veenstra et al. (2014) indică faptul că profesorii adesea nu intervin în timpul interacțiunilor elevilor, inclusiv în incidente de bullying, ceea ce elevii pot percepe ca dezinteres.

Studiile arată, de asemenea, că profesorii percep uneori bullying-ul diferit față de cercetători (Bradshaw et al., 2007), minimizând potențial impactul acestuia. Prin participarea activă și ghidarea proiectului muralului, profesorii demonstrează angajamentul lor față de interacțiunile pozitive ale elevilor.

Activitatea muralului poate fi îmbunătățită prin atribuirea elevilor a diferite roluri de asumare a perspectivei.

De exemplu, un elev care tinde să manifeste un comportament agresiv ar putea fi desemnat să creeze artă din perspectiva unei victime, exprimând sentimente de frică și izolare.

Alții ar putea explora perspectivele martorului sau ale agresorului (bully), obținând o înțelegere a motivațiilor și experiențelor emoționale diferite de ale lor.

Evaluarea impactului activității muralului

Pentru a evalua eficacitatea activității muralului în promovarea temelor anti-bullying și în stimularea dinamicii sociale pozitive, profesorii ar trebui să faciliteze o reflecție structurată prin întrebări de discuție bine gândite.

Întrebări despre experiența personală

- "Care a fost partea ta preferată a activității muralului și de ce?"
- "Cum te-ai simțit contribuind la un proiect în care fiecare a jucat un rol?"
- "Te-a ajutat această activitate să vezi perspectivele altora mai clar? Poți da un exemplu?"

Întrebări de reflecție bazate pe rol

- "Ce ai învățat din rolul care ți-a fost atribuit (victimă, martor, agresor)?"
- "Te-a ajutat asumarea unui rol să înțelegi mai bine dinamica bullying-ului? Cum?"
- "Cum a schimbat lucrul în echipă modul în care gândești despre colegii tăi?"

Întrebări despre rezolvarea conflictelor

- "Au existat neînțelegeri sau conflicte în timpul activității? Cum le-ați rezolvat tu și colegii tăi?"
- "Cum ți-a arătat proiectul muralului importanța muncii în echipă și a colaborării?"
- "Ce crezi că spune muralul despre incluziune și respect în școala noastră?"

Profesorii pot extinde această reflecție prin sarcini scrise, cum ar fi "**Cum o expoziție mi-a schimbat perspectiva asupra bullying-ului**" sau "**Cum o expoziție m-a făcut un coleg mai bun,**" permițând o procesare individuală mai profundă a experienței.

Expoziție de artă anti-bullying

O expoziție de artă anti-bullying oferă o altă abordare puternică pentru a angaja elevii în expresia creativă, în timp ce promovează empatia și înțelegerea. Spre deosebire de proiectul mural colaborativ, această activitate pune accent pe expresia artistică individuală, permițând fiecărui elev să își dezvolte și să își prezinte perspectiva unică asupra bullying-ului, empatiei și incluziunii.

Materiale necesare:

- Materiale de artă (hârtie, vopsele, pensule, markere, creioane colorate)
- Camere foto sau smartphone-uri pentru fotografie
- Materiale de scris pentru poezii și povestiri
- Panouri sau standuri de afișare pentru prezentarea artei
- Cartonașe cu titlul pentru fiecare lucrare, incluzând numele elevului și descrierea
- Spațiu de expoziție desemnat (holul școlii, auditoriu etc.)

Tema expoziției:

Expoziția ar trebui să aibă o temă clară care să ghideze procesul creativ al elevilor, cum ar fi **"Empatie, incluziune și respect: împreună împotriva bullying-ului"**. Acest focus tematic îi ajută pe elevi să își canalizeze expresia artistică către mesaje specifice anti-bullying, permițând în același timp interpretări și abordări diverse.

Pentru a începe proiectul, profesorii ar trebui să introducă scopul expoziției și legătura acesteia cu prevenirea bullying-ului printr-o discuție de grup despre efectele bullying-ului, importanța empatiei și puterea artei ca instrument pentru schimbarea socială. Prezentarea unor exemple de opere de artă sau campanii anti-bullying poate inspira creativitatea elevilor și îi poate ajuta să își imagineze posibilități pentru propriile contribuții.

În faza de brainstorming, oferiți elevilor fișe de lucru care să conțină întrebări precum **"Ce poveste vrei ca arta ta să spună?"**, **"Ce materiale sau tehnici vei folosi?"** și **"Ce emoții sau mesaje vrei ca spectatorii să simtă sau să înțeleagă?"** Aceste întrebări îi ajută pe elevi să își dezvolte intenții artistice clare înainte de a începe munca creativă.

Crearea și pregătirea expoziției de artă

Faza de creație a expoziției de artă anti-bullying se întinde, de obicei, pe parcursul mai multor sesiuni, permițând elevilor suficient timp pentru a-și dezvolta conceptele artistice și a le executa cu atenție. În funcție de resursele disponibile și constrângerile de program, profesorii ar putea alocă aproximativ trei sesiuni de 50 de minute în timpul orelor de arte vizuale pentru ca elevii să lucreze la proiectele lor.

Faza de creație

Elevii lucrează individual pentru a crea opere de artă care să-și exprime perspectivele asupra temei expoziției. Aceștia ar putea produce desene, picturi, fotografii, poezii sau povești care explorează diferite aspecte ale bullying-ului – cum ar fi experiența emoțională a victimei, motivațiile agresorului sau consecințele bullying-ului pentru toți cei implicați. Profesorii ar trebui să circule în timpul acestei faze, oferind asistență tehnică și îndrumare conceptuală, încurajând în același timp elevii să-și exprime pe deplin ideile.

Pregătirea expoziției

Odată ce operele de artă sunt finalizate, profesorii colaborează cu administrația școlii pentru a determina locația optimă pentru expoziție, metodele de expunere, strategiile de publicitate și politicile de participare. Elevii ar trebui să fie implicați în curatarea expoziției, decidând cum vor fi aranjate și expuse piesele. Fiecare operă de artă necesită o carte de titlu cu numele piesei și o scurtă descriere care să explice mesajul sau intenția din spatele acesteia.

Deschiderea expoziției

Expoziția ar trebui să fie deschisă cât mai multor membri ai comunității, inclusiv elevi, familii și oficialități locale. În timpul expoziției, elevii stau lângă operele lor de artă, răspunzând la întrebări și explicând procesul lor creator și mesajul. Această interacțiune aprofundează impactul expoziției, oferindu-le în același timp elevilor practică în articularea gândurilor lor despre prevenirea bullying-ului. Vizitatorii ar trebui încurajați să lase feedback sau mesaje de susținere pentru artiști.

Prin acest proces creativ, elevii își dezvoltă nu numai abilitățile artistice, ci și gândirea critică despre dinamica bullying-ului. Formatul expoziției le permite să comunice concepte emoționale și sociale complexe, care ar putea fi dificil de exprimat verbal, în timp ce natura publică a expoziției amplifică mesajul lor anti-bullying în întreaga comunitate școlară.

Expoziția servește atât ca instrument educațional, cât și ca eveniment de consolidare a comunității, reunind diverși factori interesați în prevenirea bullying-ului și creând o experiență comună centrată pe empatie și respect.

1. Reflecție și monitorizare
2. Procesul de învățare nu se încheie odată cu închiderea expoziției – de fapt, unele dintre cele mai valoroase idei apar în timpul unei reflecții structurate ulterioare. După expoziția de artă anti-bullying, profesorii ar trebui să organizeze o discuție de follow-up care să îi ajute pe elevi să-și proceseze experiențele și să articuleze ceea ce au învățat despre bullying, empatie și comunitate.

Întrebări pentru reflecția personală

„Cum te-ai simțit exprimându-ți gândurile despre bullying prin artă?” Această întrebare îi încurajează pe elevi să ia în considerare aspectele emoționale ale expresiei creative și cum arta poate servi drept vehicul pentru procesarea sentimentelor complexe legate de subiecte dificile.

Întrebări pentru învățarea de la semenii

„Ce mesaje sau teme din arta colegilor tăi au rezonat cel mai mult cu tine?” Această întrebare îi ajută pe elevi să recunoască diversitatea de perspective din cadrul comunității lor și să identifice ce aspecte ale lucrărilor altora au avut cel mai puternic impact asupra propriei lor înțelegeri.

Întrebări despre impactul asupra comunității

„Cum crezi că această expoziție ar putea ajuta comunitatea școlii noastre să abordeze bullying-ul?” Această întrebare mută accentul de la experiența individuală la acțiunea colectivă, încurajând elevii să ia în considerare modul în care expresia artistică ar putea contribui la o schimbare socială mai amplă.

